

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæstiones Canonicae De Decimis

Friderich, Melchior

Ingolstadii, 17010 [i.e. 1710]

Caput III. De Decimatoribus Laicis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61677)

455 Affert. IX. Quando dubium est, ad cuius Parochiæ limites prædium pertineat, potest una earum, inter quas dubitatur, contra alteram decimas ex illo præscribere tempore ordinario, seu 10. annis. Ita post Innoc. Host. Panor. ac alios Covarr. *l. c. n. 8. §. quinto.* Suar. *c. 22. n. 8.* Laym. *l. c. n. 7. §. Porro Pirrhing. h. t. n. 117.* Leuren. *l. c. g. 479. n. 5.* Ratio patet: quia in tali casu Jus commune non resistit præscribenti, cum sit dubium pro utraque Ecclesia, & uni non magis faveat, quam alteri.

456 Affert. X. Ad præscribendas decimas contra Ecclesiam, cui tantum ex privilegio vel præscriptione competunt, sufficiunt 40. anni, vel 60. si qua sexagenariæ præscriptionis privilegio munita sit, uti munita sunt Monasteria Ordinis S. Benedicti & Mendicantium. Ita post Gloss. in *c. 1. de Præscript. in 6.* Butr. Anchar. Balb. ac alios, Barbof. *l. c. n. 56.* ubi varias Rotæ decisiones affert, Engel *h. t. §. 2. n. 2.* Leuren *l. c. n. 6.* & patet ex *cit. c. 1.* Patet quoque ratio: quia in tali casu Jus commune, uti uni Ecclesiæ non assistit, ita alteri præscribenti non resistit. Excipitur casus *n. 448.* allatus: etsi enim sit quoddam privilegium, quando v.g.

Monasterio incorporantur una vel plures Parochiæ, verè tamen per unionem Monasterium fit Parochus proprius & ordinarius: unde sicut contra priorem Parochum non processisset præscriptio, nisi 40. ann. cum titulo, & sine hoc tempore immemorali, ita nec contra Monasterium post unionem procedit.

Affert. XI. Ad præscribendas decimas contra privatum Clericum, cui decimæ Jure communi seu ratione Beneficij non debentur, opus duntaxat est tempore ordinum titulo, videlicet 10. inter presentes, 20. inter absentes, sine titulo annis 30. Ita cum communi Engel & Leuren *l. c.* Ratio patet ex dictis: quia in tali casu Jus commune Clerico non assistit, possidetque is decimas velut bonum patrimoniale. At quoad patrimonialia Clerici contra Clericos non habent privilegium. Assertio ejusque ratio à fortiori procedit de præscriptione contra laicum. An verò & quo tempore laicus contra laicum decimas præscribere possit, dicemus *cap. seq. à n. 485.* Utrum præscriptio decimarum se extendat ad novalia, diximus *n. 386. & seqq. 402. 406. & 419.*

C A P U T III.

De Decimatoribus Laicis.

QUÆ-

QUÆSTIO I.

An Laici sint capaces Decimarum.

SUMMARIUM.

458. Jus decimandi Primarium & Secundarium. 460. Sunt Secundarij.

459. Primarij capaces non sunt laici. 461. Corollaria inde deducta.

458 Cùm magna, & non paucis in locis dimidia pars, decimarum colligatur à laicis, quo jure id fiat, postquam de Ecclesiasticis Decimatoribus dixi, examinandum est. Vulgaris hinc affertur distinctio inter jus decimandi Primarium & Secundarium. Primarium dicunt, quod est fundatum in officio sacro & Ministris Ecclesiæ ratione sacrorum, quæ Fidelibus exhibent, ministeriorum competit, & solum propriè dicitur Jus decimandi: cùm decimæ Ecclesiasticæ, de quibus hinc agitur, & origine sua & primæva institutione, ac natura dentur duntaxat propter officium spirituale. Secundarium est, quod secluso spirituali officio alicui competit ad percipiendum id, quod in decimis est temporale, nimirum ad fructus, qui nomine Decimarum solvantur & ex se sunt aliquid merè temporale, percipiendos. Avelli & separari hoc Jus ab illo primario Ecclesiæ duntaxat auctoritate posse, clarum est: cùm enim decimæ ex sua natura debeantur propter ministeria sacra, & ex hoc tantum ti-

tulo à Fidelibus solvantur, patet: eas solum deberi Ecclesiæ, quia hæc sola officio sacro fungitur. Si igitur alijs, qui hoc officio non funguntur, competit, id non contingit nisi auctoritate Ecclesiæ, quod suum est, alijs ultrò & liberaliter vel etiam titulo oneroso concedentis: sicut cùm Princeps supremus Regalia, & quæ aliàs Principis sunt propria, Vasallis, aut alijs, quibus jure proprio non competunt, impertitur.

Affert. I. Laici non sunt capaces juris decimarum primarij, seu fundati in officio sacro. Ita omnes Th. & Canon. cum S. Thom. 2. 2. q. 87. a. 3. Patet ex c. 15. 17. 19. 25. h. t. c. 7. de Prescrip. Can. 1. 3. 7. 16. q. 7. & Can. 13. 1. q. 3. Ratio obvia est: quia cùm hoc jus sit connexum cum officio sacro, officij verò sacri capaces non sint laici, pariter hujus juris incapaces sunt.

Affert. II. Laici sunt capaces juris decimarum secundarij, seu prout hoc avulsum est à titulo spirituali & solum respicit utilitatem temporalem, quæ est in perceptio-

D d ne fru-

ne fructuum. Constat ex praxi Ecclesie, decimas in laicos locatione, donatione &c. transferentis, ut *se 99. 99.* declarabitur.

461 Ex dictis consequitur I. nec ipsas decimas, prout sunt fructus Ecclesiastici, & stipendium ministerij spiritualis, per se deberi posse laicis. II. Jus decimarum primarium & fundamentale semper manere penes Ecclesiam: quia radix solutionis decimarum est debitum, quo seminantibus spiritualia debentur temporalia, ut loquitur S. Thomas *l. c.* unde cum jus decimandi juxta *c. ult. de rer. permut.* sit spirituale, utpote fundatum in officio sacro, semperque maneat, eò quòd fideles, etiam dum laicis solvunt decimas, id faciant propter ministeria sacra ab Ecclesia ipsis impensa, necesse est, ut perseveret apud Eccle-

siam, cum in laicos, ut qui officio sacro non funguntur, non transeat. III. Laicos non tam suo quàm Clericorum nomine decimas ab Ecclesia concessas colligere, ut observant Suar. *c. 25. à n. 6.* & Petr. Barbosa *in l. Titia ff. sol. matrim. n. 41.* IV. Sequitur, ut bene observat Engel *tit. de decim. §. 3. n. 19.* quòd Ecclesia decimas à laico possessas vindicare contra fiscum possit, si ille sine legitimo hærede defunctus bona vacantia reliquerit, aut crimen confiscatione dignum commiserit: quia jus accipiendi, ut loquitur S. Thomas *cir. a. 3. ad 3.* directum videlicet & primarium, semper manet penes Ecclesiam, & in feudis ac bonis emphyteuticis domino directo præjudicari non potest.

Q U Æ S T I O II.

An Privilegio Jus Decimandi acquiri Laicis possit.

S U M M A R I U M.

462. *Privilegij & Feudi discrimen.*

463. *Laicis acquiri jus decimandi potest privilegio Pontificio.*

464. *Episcopus ijsdem fructus decimales ex justa causa ad aliquod tempus concedere potest.*

462 **P**rivilegium & Feudum, quæ hic à non paucis confunduntur, discernenda sunt. Privilegium enim, etsi non rarò sub modo, & cum aliquo onere concedatur, suà

tamen naturâ onus non exigit, & sæpè est liberalis tantum concessio & pura donatio. Feudum verò etsi & ipsum sit quoddam beneficium, quia est benevola rei immobilis concessio

concessio cum translatione utilis dominij: fit tamen sub fidelitatis & obsequiorum honestorum obligatione.

463 Assert. I. Potest laicis jus decimandi acquiri privilegio SS. Pontificis. Constat à posteriori ex praxi Ecclesiæ, quæ Regibus varijs ac Principibus hoc jus concessit, uti referunt Covarr. *qq. pract. c. 35. n. 2. Suar. c. 75. n. 11. & 12. Rebuff. q. 10. de Decim. Gonzal. ad c. 19. h. t. n. 4.* ac alij, & patet ex *Can. Adrianus dist. 63. c. 7. de his, quæ fiunt à Pralat. c. 3. h. t. & c. 2. cod. in 6. §. 1. & 2.* Ratio est: quia cum SS. Pontifex de Beneficijs & omnibus bonis Ecclesiasticis liberam habeat disponendi potestatem juxta *c. 2. de Præb. in 6.* potest perceptionem decimarum, quæ ex primæva dispositione annexa est titulo spiritali, ab hoc separare, & quod temporale est, laicis concedere, vel in perpetuum, sive in remunerationem beneficiorum & obsequiorum, quæ præstiterunt Ecclesiæ, sive cum onere fundandi novas Ecclesias &c. vel ad tempus, v. g. pro bello sacro contra Infideles, aut Hæreticos. Estque hæc potestas, ut observat *Suar. cit. n. 12.* moraliter necessaria ad bonum Ecclesiæ universale, quemadmodum & gratitudo ac remuneratio. Cæterum hoc privilegium non extendi ad decimas Novalium, dixi supra n.

390: Absolutâ verò & plena donatione decimas translatas non fuisse in laicos, sed tantum in feudum datas, dicitur infra n. 505.

Assert. II. Etsi Episcopus non 464 possit laico concedere jus percipiendi decimas, uti tradunt omnes DD. & constat ex *can. Pervenit. 1. q. 4. can. Bene dist. 96. c. Venerabilis de Confirm. ut.* Potest ipsi tamen ex justa causa, v. g. quia Ecclesiæ bona ab Hæreticis vindicavit, concedere ad vitam aliudve tempus brevius, non quidem jus percipiendi decimas, sed decimarum fructus, ut eas nomine Ecclesiæ percipiat. Ita cum Gloss. in *c. quamvis h. t. Rebuff. cit. q. 10. n. 34. & q. 13. n. 110.* Covarr. Azor (qui tamen non ad vitam, sed solum ad tempus breve id permittit) ac communiter DD. apud Monet. *c. 5. q. 3. n. 61. & Barbof. de Offic. Paroch. c. 28. n. 58.* Ratio dari potest, quia cum in tali casu totum jus decimandi maneat penes Ecclesiam, illi fructus, qui laico obveniunt, erunt tantum annuæ quædam præstationes, quales ex suis fructibus facere potest Ecclesia vel ex liberalitate vel ex contractu oneroso, sicut potest fructus Beneficiales jam perceptos ex gratitudine donare, vendere &c.

QUÆSTIO III.

An Decima in Feudum Laicis concedi possint.

SUMMARIUM.

465. Potest SS. Pontifex laicis Decimas in feudum perpetuum concedere.
466. Hæc potestas Episcopis aut nunquam competebat aut seculo ij. ablata fuit.
467. Eam saltem à tempore Concilij Lateran. sub Alexandro III. celebrati non amplius habent.
468. Possunt tamen etiamnum in feudum temporale dare.
469. Opinio quorundam, posse decimas à laicis ad Ecclesiam re-
versus eisdem ab Episcopo rur-
sus infeudari.
470. Negativa præfertur.
471. Respondetur ad opposita.
472. Decima ad Ecclesiam rever-
sa primigeniam naturam recu-
perant.
473. Possunt in alium transferri,
quando prior possessor adhuc
vivit, aut si ad Ecclesiam re-
versa sunt solum accessorie,
rum fierent, qua per se obtinere
non valerent.
- De Episcopis aliisque SS. Ponti-
fice inferioribus Prælati, supponunt omnes, ut existimat Suar. c. 26. n. 2. ipsos olim potuisse fructus decimarum in feudum etiam perpetuum dare laicis iusta ex causa, multique censent, hanc Episcoporum potestatem durasse usque ad Concil. Lateran. sub Alexandro III. anno 1179. celebratum, in quo eam fuisse sublatam dicunt, videturque asserti c. 2. h. t. §. sanè in 6. Verum constat, ademptam fuisse Episcopis jam ab Urbano I I. in Concilio Turonico anno 1096. id est, annis 83. antè dictum Concilium Lateran. nisi fortè cum Laym. l. 4. Theol. Mor. tr. 6. c. 6. n. 4. alle-
ras,

465 **A**Sfert. I. Potest SS. Pontifex decimas laicis in Feudum etiã perpetuum concedere. Patet ex dictis n. 463. Hoc potissimum modo pleraque, quas laici possident decimas, ad ipsos pervenisse, supponunt DD. & Jura allegata, idque jam olim testatus est Fridericus I. Imperator, Barbarossa dictus, in oratione habita in Conventu Principum, uti scribit Arnoldus Lubecensis l. 3. c. 18. Scimus (dicebat) decimas & oblationes à DEO Sacerdotibus & Levitis primitus deputatas: sed cum tempore Christianitatis ab adversarijs infestarentur Ecclesia, easdem decimas Præpotentes & Nobiles viri ab Ecclesijs in Beneficio stabili acceperunt, ut ipsi defensores Ecclesia-

ras, Urbani constitutionem ante tempora Alexandri III. non fuisse ubique receptam. At nihil statuisse Alexandrum, sed supposuisse, hanc facultatem Episcopis non competere, fuisse ostendunt Rebuffus 9. 10. de decim. à n. 11. & Suar. cit. c. 26. n. 3. & 4. Imò Lemaitre l. 1. de decim. c. 10. & Gonzal. in c. 19. h. t. n. 5. contendunt, Ecclesiam nunquam permisisse Episcopis decimas in feudum dare.

467 Assert. II. Episcopi jam non possunt laicis decimas in feudum perpetuum concedere. Ita omnes. Ratio patet: quia, si hanc potestatem unquam habuerunt, ea adempta ipsis est saltem in Concilio Lateran. anno 1179. nec unquam hæc restituta. ut omnes DD. supponunt, nec novæ concessionis ullibi extat aliquod vestigium. Unde consequens est, ut observat Suar. l. c. n. 3. ejusmodi concessionem sine Pontificia auctoritate factam, non tantum illicitam, sed etiam invalidam esse.

468 Assert. III. Probabile est, quod post Panorm. & Covarr. & hoc teste communem DD. asserunt Suar. cit. c. 26. n. 1. & Laym. l. c. n. 5. §. His adde, posse etiamnum Episcopos ex justa causa & adhibitâ Juris solemnitate, laico ad vitam ipsius decimas in feudum concedere. Rationem dant: quia Jure antiquo id erat licitum, & nec ab Urbano II. nec ab Alexandro III. nec à posteriori aliquo Pontifice vetitum

invenitur, sed solum, ne decimæ in feudum perpetuum laicis concederentur, ut colligitur ex c. ad hæc. c. quamvis jun. Gloss. b. t. & c. 2. eod. in 6. §. sane. Asserit quidem Antonelli l. 2. de Temp. legali c. 37. n. 21. obstare Extravagantem Ambitiosa de reb. Eccl. alien. utpote in qua omnis locatio & concessio bonorum Eccles. ultra triennium prohibetur. Potuisset addere Trident. Sess. 25. c. 11. de Reform. ubi similis prohibitio habetur. Verum non obstant: quia ibi ea solum locatio, infeudatio &c. prohibita est, quæ fit sine justa causa & Juris solemnitate: at nos utramque requirimus. Porrò quòd ejusmodi concessio, sive ab Episcopo, sive à SS. Pontifice fiat, se non extendat ad decimas Novalium, nisi etiam istæ fuerint expressæ, diximus supra n. 390.

Dubium ex dictis nascitur, an si 469 decimæ, quæ ante Lateranense laicis infeudatæ erant, ad Ecclesiam revertantur, Episcopus eas denuò infeudare possit. Negant absolute multi. Affirmant Card. Castr. Alvaret. ac alij, quos citat Menoch. l. 6. præsump. §. 6. n. 3. Rationem isti dant. I. Quia Episcopus juxta c. 2. de Feud. non obstante, quòd juravit, se res Ecclesiæ de novo non infeudaturum, poterit decedente vasallo feudum alteri liberè concedere, si viderit expedire. II. Quia Lateran. Concilium prohibet decimas dari laicis in feudum de no-

vo, & antea concessas non aufert: non videntur autem de novo dari, si datae sunt ante Concilium, sed solum continuari. Distinguunt Sönsbeck. *de Feud. p. 8. n. 11.* Suar. *l. c. n. 8.* Laym. *l. c. n. 6.* Palao *tr. 10. p. 112. g. in fine*, ajuntque, posse in feudum denuo dari, si Episcopus mortuo Vasallo eas nondum acceptavit & Ecclesiae incorporavit, quia sic nondum censentur esse sub dominio utili Episcopi neque ad hunc pertinere: non posse, si eas jam acceptavit & Ecclesiae incorporavit, quia sic alienaret; at hoc ipsi est prohibitum.

470 Assert. IV. Non potest Episcopus decimas olim infeudatas, si vassalli linea fuerit extincta, vel illae alia ratione ad Ecclesiam fuerint reversae, denuo in feudum concedere. Ita cum Joan. Andr. Panorm. Calder. Præpos. Imola ac alijs, sentiunt Covarr. *l. 1. var. c. 16. n. 5. V. præter hæc.* Menoch. *l. 6. præsum. 86. n. 3.* Zasius *de Feud. p. 4. n. 25.* Bocerius *de Investit. Feud. c. 3. n. 6. 4.* Fachin. *l. 7. c. 72.* Barbof. *de Offic. Episc. p. 3. alleg. 121. n. 10.* Hunnius *Encyclop. p. 3. tit. 2. n. 20.* Moneta *c. 5. de decim. 9. 3. n. 72.* Canif. *c. 14. n. 3.* Balthasar *Præf. Resol. tit. 9. resol. 1. n. 22.* ac alij, latèque id probat Clarus *§. Feudum q. 13. V. sed quæro.* Ratio est: quia *c. Prohibemus, & c. Quamvis h. t. c. Cum apostolica de his, quæ sunt à Prælat. c. 2. §. sanè de decim. in 6. ac alibi*, absolute prohibetur, ne laicis decimæ concedantur.

Neque obstat *c. 2. de Feudis*: hoc enim aut nunquam fuit intellectum de decimis, aut quoad has per Jura allegata ipsi fuit derogatum. Neque verum est, quod pro secunda opinione addebatur, concessionem feudi post finitas v. g. generationes ad Ecclesiam reversi non esse novam, sed antiquam: contrarium enim patet ex *l. sed et si manente ff. de Precario, l. 4. prim. ff. de damno infecto junct. Gloss. V. Renovare, l. 113. ff. de V. O.* ex quibus habetur, quod finitæ obligatione seu exactio tempore, quo ipsa durare debuit, per renovationem nova causa constituatur, idque fuse probant Tiraq. *de Retractu Convent. §. 1. gloss. 7. à n. 24.* Berojus *vol. 1. consil. 129. n. 3.* Gabriel. *l. 3. tit. de Dilat. concl. 2. & 3.* Guttier. *de Furam. consir. p. 1. c. 49.* Hinc pariter non valet, quod ex Suar. & Laym. dicebatur de decimis ab Ecclesia nondum acceptatis & eidem incorporatis. Hoc ipso enim dum feudum aperitur, vi juris directi, quod semper penes Ecclesiam manet, ad eam devolvitur; aliàs non posset alteri concedere. Quando autem alteri conceditur, nova est concessio, & novum feudum, ut cum communi latè tradunt Rosenthal *de Feud. c. 2. concl. 22.* & Menoch. *consil. 104. n. 35.* at decimas de novo in feudum dare Prælati SS. Pontifice inferioribus juxta dicta est prohibitum.

Ratio intrinseca dictorum est: 471 quia,

quia, ut passim tradunt DD. ac patet ex c. 34. de Præbend. decimæ ad Ecclesiam reversæ naturam primitivam recuperant, & per consequens in laicos, nisi auctoritate suprema Ecclesiæ, alienari nequeunt. Unde declaravit jam pridem S. Ludovicus Galliarum Rex, teste Molinæo ad Consuet. Paris. §. 68. n. 21. quod decima ad Ecclesiam reversa ex tunc & deinceps semper censeantur mere Ecclesiastica, tanquam ad originem & primitivum statum reversa, etiamsi constaret, quod prius spectabant laicis jure infeudationis ante Concilium Lateranense. Ex quo bene deducit Molinæus l. c. quod decima simpliciter & purè reversa ad Ecclesiam, sit deinceps exempta à Jurisdictione seculari. Quod ait procedere, sive detur seu remittatur Ecclesiæ Parochiali, ad quam de jure communi spectat, sive alteri Ecclesiæ vel Collegio Ecclesiastico, dummodo sine onere & qualitate feudi. Idem S. Rex, eodem teste, optime permittit omnibus, qui in suis terris possident decimas aut alibi, à se tanquam *relevantes* jure feudi, eas Ecclesijs restituere in perpetuum sine ulla alia Regis licentia. Ex quo infert Renat. Choppinus l. 3. de Dominio Gallico tit. 23. n. 8.

& non semel ita judicatum refert, decimas infeudatas, si Ecclesiæ venditæ sint, retractui gentilitio non subijci: quia decimarum, ut ait, *sacrum jus, quæ redierunt ad Ecclesiam postliminio, pristinam recipit sacra rei conditionem.*

Duo hinc ultrò concedo. Primum 473 est, quod Suar. & Barbosa l. cc. velut indubitatum tradunt, transferri decimas in alium posse, quando prior possessor adhuc vivit, quia dum feudum sic transfertur, manet adhuc feudum, & per consequens, dum alteri conceditur, non erigitur de novo; neque decimæ adhuc sunt sub dominio utili Ecclesiæ, ergo per ejusmodi translationem non magis alienantur, quàm modò alienatæ sint, dum ab antiquo possessore detinentur. Alterum est, quod tradunt DD. in cit. c. cum apost. novam infeudationem fieri posse, quando decimæ redierunt ad Ecclesiam non per se, sed accessorie, v.g. cum castro, cui sunt annexæ: quia tunc cum castri concessione de novo concedi possunt, sicut Jus Patronatûs alienatur cum castro, cui adhæret, juxta c. Ex litteris & c. Cum seculum de Jure Patron. quâ ratione Marta p. 2. de Jurisdictione c. 43. n. 64. conciliandas putat relatas opiniones contrarias.

QUÆSTIO IV.

An Decimæ à Laicis præscribi possint.

SUM-

SUMMARIUM.

474. Singularis opinio Vasquij de Menchaca præscriptionem decimarum laico asserentis.
475. Rationes ita opinandi.
476. Laici decimas contra Ecclesiam præscribere nequeunt etiam tempore immemoriali & cum bona fide.
477. Relinquendi tamen sunt in possessione immemoriali ob præsumptionem tituli legalis.
478. Juxta plerosque DD. necesse est, ut insuper adsit fama privilegij vel investitura.
479. Dicta possessio non prodest, si constat, titulum legitimum defuisse.
480. Aut si constat, decimas concessas fuisse post Concilium Lateran. nisi pateat, id factum esse à SS. Pontifice.
481. Aut si præsumptioni ex tempore immemoriali obstat alia præsumptio.
482. Post temporis etiam immemorialis possessionem restituentia sunt decima ante omnem sententiam, si constat, legitimum titulo ad laicum non pervenisse.
483. Multum interest, utrum præscripta sint decima, an solum præsumantur legitime concessa.
484. Præsumptio ex tempore immemoriali non est Juri & de Jure.
485. Respondetur ad argumenta Vasquij.
486. Laicus contra laicum decimas præscribere potest.
487. Tempore ordinario cum titulo, absque hoc 30. annis.
488. Et ad illud tempus, ad quod alteri sunt concessa.

474 **T**Empore immemoriali decimas à laicis præscribi posse solus tenet Fernand. Vasquius l. 2. contr. c. 87. n. 7. dicens, per tale tempus, cuius initij memoria non extat, laicum assequi firmum jus in decimis, si sciat allegare titulum habitum à Rom. Pontifice, licet re verà ab illo non habuisset. Allegat pro sua opinione Glossam magnam in c. causam de Præscript. Quam tamen nec invenire licuit, nec inveniri alicubi posse existimo. Idem

tamen mox fluctuans ait, per tanti temporis lapsum induci à lege vel concessionem decimarum quasi à Rom. Pontifice habitam, vel efficacem præsumptionem & probationem illius concessionis quasi habitæ à Papa: quod ultimum cum communi DD. ipsa mox conceditur. Argumenta, quæ partim ipse affert, partim afferri pro hac præscriptione possunt, ferè hæc sunt.

I. Si laicus præscribere decimas non posset, tunc idèd, quia propter

propter suam incapacitatem legitime & civiliter eas possidere nequiret. At hoc non obstat: quia interventus temporis immemoralis facit, ut etiam civiliter eas retrò possedisse censeatur, quasi concessionem à Pontifice retrò habuisset, sicque capax eas possidendi factus esset. Ita Vasq. *l. c.*

II. Tempus immemorabile non exigit possessionem civilem, nec etiam naturalem, sed nudam rerum detentionem. Ita idem *l. c.*

III. Prohibitio *cit. c. causam*, quo dicitur, quòd laici decimas nullà ratione præscribere valeant, cum eas detinere non possint, solum procedit de casu, quando laicus non in concessione Papali, sed in concessione aliunde habita, suam fundat intentionem & præscriptionem. At hinc sermo est de casu, quo laicus allegat concessionem sibi factam à Pontifice, vel ab Episcopo ante Concil. Lateran. & pro probatione adducit tempus immemorabile, quo decimas collegit. Idem Vasq. *l. c.*

IV. Si laicus verè impetrauit decimas à Pontifice, deinde amisit instrumentum concessionis, iniquum foret ipsi non patrocinari post tempus immemorabile. Ergo pariter patrocinandum est, si re verà concessio ipsi facta non est, modo eam alleget, & tempus immemorabile probet. Imò etiam si eam non alleget: quia tempus illud verum titulum, quin verum jus indu-

cit, ita ut titulum nec probari nec allegari necesse sit. *l. 3. ff. de usucap. l. 1. & ult. §. fin. ff. de aqua & aqua plu. arc.* Ita rursum Vasq.

V. Illud potest præscribere laicus, quod potest possidere; atqui possidere potest, quod est temporale in decimis, cum de facto laici ita possideant, dum decimas colligunt vi privilegij Pontificij aut investituræ: neque plus prætendunt per præscriptionem, quam quod habent per feudum, ac libenter, quod spirituale est, Ecclesiæ relinquunt.

VI. Præscriptio temporis immemoralis æquivaleret privilegio & easdem vires censeatur habere. *c. 26. de V. S.* Ergo sicut laici decimas habere possunt per privilegium, ita per præscriptionem immemorabilem.

VII. Etiam si Jura sacra negent præscribi à laicis decimas posse, non tamen censendum est, quòd loquantur de præscriptione immemorabili: quia, etsi lex dicat *nullà præscriptione obstante*, non tamen intelligitur exclusa *immemoralis*, imò nec *centenaria*, ut tradunt communiter DD. cum Baldo *in l. 1. C. de ann. except.* sicut non censeatur damnata consuetudo immemorialis, tametsi lex vel statutum consuetudinem reprobet quamcunque, dummodo expressè non damnet etiam immemorabilem, ut cum Covarr. aliisque multis tenet Suar. *de Leg. l. 7. c. 20. n. 18.*

VIII. Jus Patronatûs præscribi

E e pote-

poterat etiam contra ipsam Ecclesiam, ac licet Trident. *Sess. 25. c. 9. de Refor.* hanc facultatem restrinxerit, nihilominus, qui etiam post illud allegant possessionem immemoriam, illud retinent, quamvis non allegato titulo. Ergo à fortiori præscribuntur decimæ, cum istæ, dum detinentur à laicis, sint aliquid merè temporale. Jus verò Patronatûs aut purè spirituale est aut spirituali annexum.

476 **A**ffert. I. Laici præscriptione etiam immemoriam & cum bona fide præscribere decimas contra Ecclesiam nequeunt. Ita DD. omnes Catholici, nemine, quem sciamus, nisi Vasquio, dissentiente. Consentunt passim A catholici, præcipuè Schurpfus *cent. 1. consil. 26. n. 12.* Schneidevvin *in §. retinenda In. st. de Interdict. n. 36.* Bocertus *de Natura Feudi c. 2. n. 28.* Mysing, *Decad. 3. resp. 30. n. 24.* Carpzov, *p. 2. const. 2. desin. 4.* Bruneman, *de Cessione action. c. 4. n. 63.* Joan. Hochmann, *p. 1. consil. Tubing. consil. ult. n. 123. & 143.* & Anonym. *ibid. consil. 19. n. 53.* Neque invenire etiam inter Heterodoxos potui, qui refragetur. Quando verò nonnulli DD. afferunt, à laicis jus decimandi præscribi posse, vel loquuntur de præscriptione improprie dicta, uti Palao *tr. 10. pun. 9. n. 3.* & Leuren, *p. 1. Fori Benefic. q. 474. n. 7.* nimirum quòd ex possessione immemoriam præsumantur habere titulum; vel de de-

cin is à Jure spirituali jam avulsis, uti Leslius *l. 2. de Just. c. 39. n. 19.* Ratio assertionis est: quia præscriptio supponit capacitatem possidendi juxta *l. 25. ff. de Usurp. & usucap. & c. 3. de R. l. in 6.* ergo cum laici, ut dicitur *c. causam 7. de Præscript. decimas detinere non possint, eas nullà valent præscribere ratione.* Quæ similesque Pontificum ac Conciliorum responsiones, non procedunt de Jure decimarum solùm spirituali, seu quatenus in spirituali titulo fundatum est, sed etiam de mera utilitate & fructibus temporalibus, uti late probant Berolius *consil. 21. à n. 8.* Barbof, *de Offic. Par. c. 28. §. 2. n. 56.* Suar. *c. 27.* Laym, *l. c. n. 8.* Gonzal. *in cit. c. 7. n. 16.* Nam Nobilis ille laicus, de quo *cit. c. 7.* agitur, non prætendit jus aliquod spirituale, sed solùm fructus decimales, & nihilominus pronuntiavit Pontifex, ipsum aliòsque laicos non esse capaces possidendi: quia cum decimæ dentur propter spirituale ministerium, sunt de se annexæ officio sacro, ac ideirco potestate solùm Ecclesiæ, & non propria vel Clericorum vel laicorum separari ab illo possunt; quod tamen fieri deberet, si laici eas præscribere possent. Cujus rei ratio ulterior est I. Quia præscriptio requirit bonam fidem & capacitatem possidendi rem ut suam, quarum neutram habet laicus, dum vult apprehendere possessionem decimarum, nisi istæ prius

prius separatae sint à titulo spirituali: nec enim dum nondum separatae sunt, eas possidendi est capax, quia non est capax juris spiritualis, nec bonam fidem habet, quando rem, quae adhuc spiritualis est aut spirituali connexa, vult possidere ut suam. II. Quia sunt nonnullae res, quarum possessio involvit titulum proprietatis, id est, quae propter legis vel Canonis dispositionem possideri juridicè non possunt, nisi subsit titulus, seu jus habendi ac detinendi. Sic liber homo possideri nequit, nisi cum titulo, quo in servitutem redactus sit. *l. 30. §. possessionem. ff. de acquir. possess.* Ita pariter spiritualia possideri nequeunt, nisi titulo privilegij seu concessionis ab Ecclesia legitime factae. Unde sicut laicus possidere non potest jus percipiendi stipendij quod Clericis pro Missis, sepulturis &c. debetur, nisi concessione facta ab Ecclesia, vel postquam ejusmodi stipendia à Clericis percepta jam sunt; ita similiter nec jus decimandi possidere potest, nisi Ecclesiae beneficio capacitatem obtinuerit. Hinc in tali casu neque bona fides prodest possidenti: quia juxta *l. 24. ff. de usucap. ubi lex impedit usucapionem, bona fides possidenti nihil prodest.* At in nostro casu Canon impedit possessionem & usucapionem.

477 Affert. II. Quando laicus decimas à tempore immemoriali percepit, praesumitur bona fides & titulus legalis, & idcirco in sua pos-

sessione tanquam legitima defendendus est, saltem si cum illa concurrat fama privilegij vel investiturae. Ita contra Hostiensem ac alios communis DD. apud Menoch. *l. 6. praesum. §. 6. n. 4.* Felician. Oliva *p. 1. de Foro Eccl. q. 7. n. 103.* Mascard. *de Probat. concl. 1378.* Card. Luca *discurf. 6. & 7. de decim.* Guttier. *l. 1. pract. q. 16.* Balb. *de Praescri. 1. p. 5. prim. q. 7. n. 20.* Ratio est: quia temporis immemorialis possessio vim privilegij sustinet, ejusque praesumptionem inducit. *c. 1. de Praescript. in 6. c. super. 26. de V. S. l. Hoc jure §. ductus ff. de aqua quot. l. si quis ff. de servit. vend.* Neque in dubio mala fides & delictum praesumendum est, nec in dubio privari aliquis debet pacifica possessione immemoriali, cujus capax esse potest aliquo titulo seu concessione.

Num autem sufficiat sola possessio immemorialis, an verò concurrere debeat communis opinio & fama de privilegio vel investitura, controversum est. Sufficere possessionem immemorialem tenent cum alijs nonnullis Gilken *de Praescript. p. 3. c. 8. n. 37.* Balbus *p. 1. part. c. prim. q. 7. n. 20.* Guttier. *l. c. n. 2.* Mascard. *de Probat. concl. 483. à n. 8.* Molin. *de Primogen. l. 2. c. 6. n. 47.* & Covarr. *cit. c. 17. n. 5.* qui tamen in fine addit, fortasse requiri, quòd saltem ex fama constet, laicos decimas titulo feudi posseditse. Praeter possessionem immemorialem famam privilegij vel investiturae

tura & hujus famæ probationem requirunt post Joan. Menach. Hostiens. Archidiac. Frider. Sen. Felin. ac alios Beroius Consil. 21. n. 15. & 16. Rebuff. q. 13. n. 69. Moneta c. 5. n. 74. Vivian. de Fur. Patron. p. 1. l. 2. c. 5. n. 33. Menoch. l. c. n. 5. Suar. cit. c. 27. n. 4. & 5. Antonelli de Temp. leg. l. 2. c. 37. n. 12. Barbof. cit. c. 28 §. 2. n. 52. & 53. ubi ait communiter hoc teneri, Gonz. in c. 7. de Prescript. n. 16. Balboa ibid. n. ult. Schurpfius cit. consil. 16. n. 12. Felic. Oliva l. c. n. 104. Pirrhing tit. de Prescript. n. 44. Laym. in c. 1. de Prescr. in 6. n. 3. & Composit. Pacis c. 8. q. 68. n. 159. Fagn. in c. Cum Apost. de his, quæ fiunt à Prelat. à n. 5. ubi dicit esse communem, & constanter teneri à Roma Rom. idemque testantur Garc. de Benef. p. 1. c. 2. n. 38. Barbof. l. c. & Card. Luca cit. disp. 6. Harum opinionum fundamenta non vacat discutere: frustra enim posteriorem decimatoribus laicis opposueris, quam vis dubium esse vix queat, non paucas decimas non privilegio aliquo Ecclesiæ, sed injuriâ temporum & bellorum, desertæ in plerisque Germaniæ Provincijs antiquæ veræque Fidei, Clericorum quæ apostasiæ, quæ socordix in defendendis suæ Ecclesiæ juribus aut impotentix, in manus secularium, uti complura alia Ecclesiæ bona, esse devolutas. Unde non benè agunt, qui Principibus & Magnatibus decimas possidentibus suadent, ut

cas non alienent in aliquam Ecclesiam, tanquam adventuras in manus, ut loquuntur, mortuas. Quidni enim revertatur ad Ecclesiam & Patrimonium Christi, quod olim in illo fuit, & forsan iniquè ablatum est, ac remanens in manibus laicorum obstupescere faciet dentes filiorum, quorum patres comederunt uvam acerbam?

Nonnulla nunc ex doctrina mo. 47) dō tradita corollaria, Judicibus causarum decimalium, iisque, ad quos decimæ jure communi pertinent, scitu apprimè necessaria, deducenda sunt. I. Sequitur, quòd si ex scriptura aliqua aut actis constaret, decimas hujus vel illius Parochiæ etiam ante dictum Lateran. Concilium illegitimæ & ipso jure irritæ alienatione in laicum translatas fuisse, v. g. quia consensus Episcopi, aliæve solemnitates requisitæ non intervenerunt, vel quia vi aut clam occupatæ fuerunt, aut precario concessæ: sequitur, inquam, quòd restituendæ sint Ecclesiæ post quancunque temporis lapsum. Ratio patet: quia etsi successores, etiam universales, si mediati duntaxat sunt, rem à suis majoribus malâ fide occupatam, propter bonam suam fidem præscribant, ita ut licet postea de vitioso auctoris initio constet, hoc ipsis non obstat: quia tamen in nostro casu præscriptio locum non habet, & titulus legalis ex diuturnitate temporis tantum præsumitur, idcirco probatâ hujus

hujus præsumptionis falsitate restituendæ erunt decimæ utpote illegitimè & absque justo titulo possessæ, ut passim notant DD. cum Felino in *c. accedentes de Præscript. in 6.* Eadem est ratio, si ex instrumento v. g. reperto appareat, eas post Concilium Lateran. sub Alex. III. celebratum, ab Episcopo, vel Prælato Monasterij, cui incorporatæ erant, vel à Parocho, sine consensu Papali, laico fuisse donatas, infudatas, venditas &c. aut à Prælato Monasterij vel Parocho etiam ante dictum Concilium sine consensu Episcopi. Restitui enim tunc debent Ecclesiæ, quia alienatio fuit invalida, & præscriptio laicis non prodest. Idem dicendum est, si forte Præco Lutheranus vel Calvinianus jus Parochialium decimarum vendidit, ac postea Parochia Catholicis restituatur, uti ante paucos annos in Hungaria annexisque Provincijs, ac antehac in Austria, Bohemia, Silesia, Palatinatu, &c. factum est. Compelli enim tunc earum emptor, sive Catholicus sive acatholicus, ad restitutionem potest ac debet, etiam non refuso ipsi pretio, utpote quod à venditore, qui de evictione tenetur, repetendum erit. Neque obstat Instrumentum Pacis Osnabrugensis, uti patebit consideranti ea, quæ ibi de decimis alijsque redditibus Ecclesiasticis continentur §. 3. & 15.

480 II. Sequitur, quòd dicta præsumptio ex temporis diuturnitate

non sufficiat, quando constat, quòd decimæ sint concessæ post dictum Concilium Lateran. etsi dubium sit, ab Episcopo, an à Papa sint concessæ. Ratio est: quia si ab Episcopo non ad vitam, sed in perpetuum concessæ fuerunt, concessio fuit invalida, nec præscriptio, ut diximus, jus aliquod tribuere potuit. Quòd autem concessæ fuerint à Pontifice, non est præsumendum: quia etsi SS. Pontificibus non sint ligatæ manus, sicut Episcopis, rarissimè tamen, saltem post illud Concilium, decimas laicis concedunt, & ferè solis Principibus, ac solùm pro aliquo casu necessario, v. g. belli contra Infideles aut Hæreticos, non verò in perpetuum. Si ergo constat, coeptam esse possessionem primùm post dictum Concilium, præsumi nequit, concessionem à Pontifice factam esse: quia præsumptio est de ijs, quæ frequenter & communiter fiunt; non verò de ijs, quæ aut nunquam aut rarissimè, uti notant Salicet. ac alij in *leg. neque natales C. de Probat.* Donell. *l. 2 §. c. 3.* & Hilliger *ibi*, Menoch. *l. r. de Præsum. q. 7. §. 13.* Hinc nullus DD. dicit, quòd diuturnitas temporis sufficiat ad præsumendum titulum, si constat, quòd laicus possessionem coeperit post dictum Concilium; sed tunc solùm hanc præsumptionem admittunt, quando dubium est, utrùm illa coepta fuerit ante vel post Concilium, uti apparet ex ijs, quæ tradunt Covarr. *l. c. V. fidu-*

bitetur Guttier. l. 2. Cap. 99. c. 21. n. 71. & l. 1. pract. 9. 14. Gabriel. de Prescript. concl. 1. n. 22. Balb. cit. 9. 7. n. 19. Mascard. de Probat. consl. 483. n. 6. Suar. c. 27. n. 4. Rosenthal de Feud. c. 4. concl. 28. Moneta c. 5. 9. 3. n. 74. ac passim alij. Ex quo rursus consequens est, si constaret, laicos fuisse quidem in quasi possessione juris decimarum annis v. g. 300. aut 400. attamen ante hoc tempus jus illud adhuc fuisse penes Ecclesiam, hanc contra laicos restituendam esse. Nam etsi daremus, tam diurnam laicorum quasi possessionem immemorialem esse, ea tamen juxta dicta nequaquam sufficit ad praesumendum legitimum titulum; quae tamen sola praesumptione se defendere queunt laici, si ipsum titulum probare nequeunt. Hinc admitendum neutiquam est, quod tradit Praenob. D. de Clingenberg *assert. 39. de Decim. n. 2.* tametsi constet, quod decimae, quae modo sunt penes laicum, ante 200. annos extiterint penes Parochum, adhuc dicendum esse, quod perfectum fuerit tempus immemoriale, & (ut sequitur ex ijs, quae dixerat *assert. 38. n. 1.*) laicum ob praesumptum ex tanti temporis lapsu titulum in sua quasi possessione manutenendum esse: modo non constet de vitioso initio. Haec, inquam, doctrina neutiquam admitti aut praedicari potest: cum, ut dixi, ex lapsu cujuscunque temporis praesump-

tio justi tituli pro laico sumi non possit, si constat, post dictum Concilium Lateranense decimas ad laicum pervenisse. Neque ullus Doctorum hanc praesumptionem in tali casu pro laico admittit, sed omnes constanter aut supponunt aut afferunt, eam tunc solum locum habere, quando constat, decimas ante illud Concilium ad laicos pervenisse, aut saltem si dubium est, num ante, an post illud pervenerint.

III. Sequitur, quod pariter lo-⁴³¹ cum non habeat praesumptio tituli ex possessione immemorialis, quando laico hanc alleganti obstat praesumptio aliqua specialis contraria, nimirum quod vi vel clam vel precario possideat, quod acceperit ab injusto possessore, vel quod ab Episcopo vel Parocho sine consensu Pontificis. Ratio patet: quia etsi juxta *c. 1. de Prescript. in 6.* possessioni immemorialis non obstat sola praesumptio juris, quae pugnat contra eum, qui possidet id, quod alteri de Jure communi competit: obstat tamen, si concurrat aliqua specialis praesumptio, quae ex quodam facto determinate contra hunc vel illum possessorem pugnat, eumque mala fide vel absque titulo legali possidere arguit. Cum tali enim praesumptione, utpote directe contraria, stare nequit praesumptio ex tempore immemorialis: quia praesumptio praesumptione tollitur. *l. Divus ff. de integr. Rej. l. non solum ff. de*

ff. de Ritu Nupt. & Specialis præsumptio tollit generalem. l. Cum de indebito ff. de Probat. & Bart. ibi n. 1. Bald. in l. si ve possidetis C. de Probat. col. 1. ac latè Menoch. l. 1. præsump. 29. & de Arbitrar. casu 472. Peckius in Reg. 34. Jur. in 6. n. 2. Debet igitur laicus in prædictis casibus allegare & probare titulum legalem, cum cesset præsumptio tituli, quæ cæteroque ex possessione immemoriali nascitur: habetque tunc maximè locum dispositio c. 2. de Rest. spol. in 6. ubi Canonici, qui in aliena Parochia decimas possederant, & à Parocho loci fuerant spoliati, negatur restitutio, nisi evidenter docuerint, quod earum possessionem legitime asscuti essent. Quia eas occupasse injustè verisimiliter præsumuntur, cum proveniant ex prædijs intra alienam Parochiam constitutis.

482 IV. Sequitur, quòd laicus vel communitas laicorum in conscientia & ante omnem sententiam decimas Ecclesiæ restituere teneatur, quamprimùm novit, eas sine vero titulo ad se pervenisse, v. g. quia resciscit, aliquem è majoribus vi aut clam eas usurpasse aut ab iniquo possessore accepisse. Etsi enim mala fides antecessoris non obstat, quin successor longissimi aut immemorialis temporis possessione rem alienam usucapere possit, quia tamen præscriptio locum hinc non habet, & præsumptio, quam

parit immemorialis possessio, veritate seu veri notitiâ tollitur *can. 4. 5. & 6. diff. 8.* idcirco restituendæ sunt decimæ, utpote alienæ, quia nec vero titulo nec usucapione acquisitæ.

V. Sequitur, multùm interesse, 483 utrùm laicus decimas præscribat præscriptione verà & propriè dictâ, an verò solùm impropriâ, quando videlicet defenditur solum ex præsumptione tituli, quam inducit quasi possessio immemorialis. Si enim propriè præscriberet, sive ex ipsa possessione & bonâ fide titulum & jus acquireret (quod fieri posse cum communi omnium negavi n. 475.) tunc etiam si postea constaret, absque habili titulo, id est, absque legitima Ecclesiæ concessione, decimas ad ipsum pervenisse, nihilominus in earum possessione manutenendus esset, propter jus sive titulum ex præscriptione sibi bonâ fide comparatum. Si verò (quod n. 476. dixi) solum defenditur vi privilegij ex quasi possessione immemoriali præsumpti, tunc non obstante tali possessione eas restituere tenetur, si postea de contrario constet, videlicet decimas ipsi ab Ecclesia aut omnino non aut non validè fuisse concessas, ut patet ex dictis n. 478. & seqq.

Dices: Præsumptio, quam parit 484 tempus immemoriale, est juris & de jure, ut tradunt Felin. in c. cum nobis de Præscript. alique apud Mas-

Mascard. *de Probat. concl. 1378. n. 37.* At præsumptio juris & de jure non admittit probationem in contrarium: ergo qui possedit decimas tempore immemoriali, solum tenetur probare hanc possessionem, nec admittendus est adversarius volens defectum tituli probare. Verum major negatur cum Glossa in *c. 1. de Rescript. in 6.* (quam Parisius *vol. 1. consil. 27. n. 120.* ait à nemine reprobari) Franco, aliisque, quos congerit Gabriel. *tit. de Præscript. concl. 1. n. 50.* & sequuntur Arnol Rath. *de Usucap. c. 5. assert. 47. & c. 3. assert. 34.* Canil. *de decim. c. 9. n. 18.* Fachin. *l. 8. contr. c. 33.* hisque testibus Juridica nostra Facultas respondendo sapius secuta est: idque jure meritissimo, quia aliàs possidenti tempore immemoriali obijci non posset mala fides, cum qua tamen nullo tempore præscribitur: *c. 5. & ult. de Præscript. reg. 2. Fur. in 6.* Adde, quod Præsumptio Juris & de Jure juxta *c. Is qui de sponsal. est dispositio legis & canonis aliquid præsumentis & super præsumpto, tanquam sibi comperto, statuentis: unde ad eam requiritur, ut lex exprimat & faciat, ne in hoc vel illo casu probatio in contrarium admittatur, ut cum Innoc. & Baldo tradit communis apud Menoch. *l. 1. de Præsumpt. 9. 3. à n. 19. & l. 4. præsum. 89. n. 19.* at nulla lex sanxit, ut contra immemorialitatem temporis probatio non admittatur. Quan-*

do Felinus aliique ajunt, tempus immemoriale facere præsumptionem Juris & de Jure, intelligendi sunt de casu, quando illud tempus est causa inducens, ut cum Ant. de Butrio ac alijs loquitur Mascard. *l. c. n. 39.* id est, si usucapionem & jus inducit; non verò, si est causa solum declarans, id est, si tantum declarat & præsumi facit justum titulum, uti in nostro casu contingit.

Sic stabilità nostrâ assertionem de incapacitate laicorum ad præscribendas contra Ecclesiam decimas, facile est dissolvere rationes *n. 474.* eidem oppositas. Ad I. x. tempus immemoriale facere, ut quis etiam retrò civiliter possedisse censetur, si is, qui detinet, possessionis est capax; secus, si incapax est, uti est laicus decimarum. Quod verò censetur capax esse factus à Pontifice, ultrò concessimus. At quia hæc est mera præsumptio, idcirco corrui, si aliunde constat, quod per privilegium Ecclesiæ vel investituram capacitatem non obtinuerit, utpote quam sola detentio non tribuit, sed supponit.

Ad II. Quod tempus immemoriale non exigit possessionem aut civilem aut naturalem, gratis asserit Vasquius, quia sine legis & DD. auctoritate, qui omnes supponunt possessionem ad ufucapiendum esse necessariam. Sic *c. 7. de Præscript.* absolutè traditur, laicos nullâ ratione posse præscribere decimas, quia eas non possunt detinere, videlicet

delicet detentione juridica & utili ad ufucapiendum. *Reg. 2. Fur. in 6. & leg. sine possessione ff. de usucap.* absolute pariter asseritur, sine possessione non procedere prescriptionem, nullaque vel ibi vel alibi prescriptio excipitur.

Ad III. Ex eo, quod laicus decimator allegat concessionem Pontificis vel Episcopi ante Concil. Later. tantum sequitur, quod ex possessione immemoriali allegatio vera esse presumatur; neutiquam vero, quod verum alleget, aut quod decimas sine titulo acquisitas prescripserit. Hinc si aliunde constat, aut ex contraria aliqua presumptione probabile est, quod titulum habilem ab Ecclesia non habeat, corrumpit illa presumptio tituli ex tempore immemoriali.

Ad IV. Quod tempus immemoriale verum titulum & jus tribuat, ita ut illum probari necesse non sit, solum procedit de illo, qui possessionis & ufucapionis est capax; non item de incapaci, ut diximus ad primum.

Ad V. Responso patet ex dictis n. 425. neque enim illud, quod in decimis temporale est, separari a jure spirituali potest per solam laici detentionem, sed hoc fieri necesse est auctoritate Ecclesie.

Ad VI. Regula illa, quod quidquid acquiri potest privilegio, acquiri possit possessione temporis immemorialis, vera est de possessione juridica, & cui lex non resi-

stet, qualis non est, quam laici detinent decimas: huic enim Canones resistunt, & ipsa decimarum natura. Unde latum est discrimen inter privilegium ex una, & inter prescriptionem ac possessionem ex altera parte: illud enim dat capacitatem; at prescriptio supponit possessionem, & hæc supponit capacitatem possidendi, non vero eam dat, ut fuse explicant Felin. *in c. accedentes de Prescript.* Panorm. *in cit. c. 7.* & Balbus *de Prescript. l. p. 5. prin. q. 7. n. 17.*

Ad VII. Licet sub generali exclusione prescriptionis non reprobetur immemorialis, hæc nihilominus locum non habet, ubi deest capacitas possidendi, ut hæcenus diximus. Hinc Pontifex *cit. c. 7.* non tam prohibet laicis omnem decimarum prescriptionem, quam supponit esse impossibilem, eo quod possessionis sint incapaces, antequam legitimam Ecclesie auctoritate separatam a jure spirituali fuerit, quod in ipsis est temporale.

Ad VIII. Jus Patronatus prescribere possunt laici fideles, quia privilegio Ecclesie generatim & absolute ejusdem sunt capaces: non autem capaces pariter sunt facti juris decimandi. Si etiam hujus capaces fuissent redditus, prescribere pariter possent.

Assert. III. Laicus jus decimandi prescribere contra laicum potest. Ita sentiunt Felin. *in c. 7. de Prescript. n. 4.* Aug. Barbof. *ibid.*

n. 5. & de Offic. Par. c. 28. §. 2. n. 54.
 Balb. de Præscr. pt. 1. p. 5. prin. q. 7.
 n. 21. Fern. Valq. l. 2. contr. c. 89. n. 3.
 Vatafc. de Jure Emphyt. q. 17. n. 13.
 Card. Paris. vol. 4. consil. 25. à n. 10.
 Guttier. l. 1. pract. q. 4. n. 3. & q. 15.
 n. 7. ubi dicit esse communem, Re-
 buff. q. 13. n. 55. Leüren. in Foro Be-
 nefic. q. 47. n. 6. Felic. Oliva. p. 1. de
 Foro Eccl. q. 7. n. 58. Antonelli de
 Temp. legali l. 2. c. 37. n. 18. ac alij.
 Rationem dant: quia mutatâ per-
 sonæ possidentis conditione, muta-
 tur ipsorum bonorum conditio.
 c. 1. §. Verùm de Jure Patr. in d. l. 90.
 ff. de Acquir. hared. Quando ergo
 decimæ per legitimam Ecclesiæ
 concessionem in laicum transfe-
 runtur, separantur à jure & titulo
 spirituali, fiuntque laicales, & per
 consequens alij quoque laici ea-
 rum sunt capaces. Qua capacita-
 te semel positâ jam non est ratio,
 cur ab ipsis non possint præscribi.
 Videturque hoc non solum tunc
 admittendum, quando decimæ ab-
 solute & in vim simplicis ac perpetuæ
 donationis in laicum translatae
 fuerint; sed etiam quando in feu-
 dum datae sunt. Quamvis enim de
 hoc dubitet Felic. de Oliva l. c. m. 59.
 eò quòd, si solum in feudum dan-
 tur, non omnino separentur à jure
 spirituali, propter recognitionem,
 quam debent Ecclesiæ, & domi-
 nium directum, quod penes eam
 manet. Non tamen hoc obesse vi-
 detur: quia etiam per investituram
 id, quòd in decimis temporale est,

separatur à jure spirituali. Unde
 non apparet, cur præscribi etiam à
 laico non possit: neque enim præ-
 scriptio tollit jus directum Eccle-
 siæ (cùm istud non præscribatur)
 neque præjudicium aliud eidem
 facit, cùm respectu Ecclesiæ perin-
 de sit, penes quem ex laicis sit do-
 minium utile; & forsan istud faci-
 lius redibit ad Ecclesiam, dum est
 penes præscribentem, quam dum
 penes eum, cui in feudum est con-
 cessum.

Dubium duntaxat est, quantum
 tempus ad hanc præscriptionem
 requiratur. Pasiusius l. c. n. 12. re-
 quirat immemorabile. Verùm me-
 lius alij ajunt, sufficere cum titulo
 ordinarium, absque titulo longis-
 simum: quia si cum titulo require-
 retur longissimum, sine illo imme-
 moriale, uti juxta c. 1. de Præscr. pt.
 in d. requiritur, quando contra
 propriam Parochiam Parochia a-
 liena vel Monasterium præscribit,
 tunc hoc idèd, quia in tali casu lai-
 co Jus resisteret: at non resistit, ut
 patet ex dictis supra n. 457.

Cæterùm laicis hanc præscri-
 bendi facultatem DD. duntaxat
 concedunt, quando decimæ titulo
 perpetuo feudi vel simili illis con-
 cessæ sunt: non verò, si solum ad vi-
 tam, vel tempus aliud determina-
 tum aut indeterminatum, non ta-
 men perpetuum. Fatendum equi-
 dem est, non posse in hoc ultimo
 casu decimas à laico præscribi ita,
 ut fiant præscribentis in perpetuum

tum vel ultra id tempus, ad quod concessa sunt ab Ecclesia illi, contra quem praescribitur: non tamen apparet, quare non possint praescribi & possideri ad certum illud tempus, ad quod ab Ecclesia concessa sunt, v. g. ad 30. annos, si ad hos unus est investitus, & alter eas post 5. aut 10. annos bona fide & cum titulo coepit possidere.

QUAESTIO V.

An Decimae laicis vendi & locari possint.

SUMMARIUM.

489. Status questionis.

490. Jus decimandi nec licite nec nec valide venditur, aut permutatur re temporali.

491. Locari fructus decimales possunt etiam laicis.

492. Decima, quae sunt ipsius Ecclesiae, locari ultra triennium non possunt sine solemnitatibus.

493. Possunt illae, quas percipit Parochus.

489 **S**ermo hic non est de decimis à jure spirituali jam avulsis, & ut loquuntur, secularizatis (de his enim *seq. q. agerur*) sed de decimis Ecclesiasticis propriè sic dictis, ita ut sensus quaestionis sit, an decimae quae penes Ecclesiam sunt, venditione, locatione, aut permutatione transferri in laicos possint. Pariter sermo non est de solis fructibus; hos enim, quando semel vel decimarum, vel oblationum, aliòve simili nomine ab Ecclesia percepti sunt, aut certè quando omne jus percipiendi penes ipsam est, in laicos titulo vel oneroso vel lucrativo transferri posse, extra dubium est; partim quia hanc alienationem ab ipsa ejusque ministris fieri necesse

est in dandis eleemosynis, faciendis remunerationibus, comparandis ex pretio venditorum fructuum rebus, quibus indigent; partim quia alienandò fructus, quorum omne jus penes ipsos est, nihil vel rei vel juris spiritualis in laicos transferunt.

Assert. I. Jus decimandi laici nec licite nec valide emere possunt. Patet cum ex eo, quod hoc jus est spirituale, & sic pretio nequidem à Clerico vel Ecclesia comparari potest juxta dicta n. 433. tum quod laici ejus non sunt capaces. Neque contrahentium proprià auctoritate separari, quod in decimis temporale est, à jure spirituali potest. Eadem est ratio de permutatione.

F f 2 tione,

tione, aliisque hujusmodi contractibus, in quibus intervenit aliquid pretio æstimabile, idque agitur, ut plenum jus & dominium transferatur.

491 Aliud dicendum est de locatione: constat quidem, jus ipsum decimandi, utpote spirituale, locari non posse; at certum pariter est ex *c. 2. de locato*, locari posse fructus. Patetque ratio: quia per hanc locationem transfertur in conductorem sola commoditas fructuum temporalium, pro qua accipere mercedem non est simoniacum, cum nihil spirituale veniat in contractum. Unde consequens est, eos etiam laicis locari posse, sicut vendi vel locari iisdem possunt alia bona temporalia Ecclesie, fundi, prædia, &c. Dubium duntaxat est, ad quod tempus locari possint. *Suar. cit. c. 25. n. 9. Canis. c. 13. n. 11. ac passim alij, absolute tradunt, absque debitis solemnitatibus ad longum tempus id fieri non posse, juxta cit. c. 2. c. 1. & 9. de Reb. Eccl. alien. Clem. 1. & Extrav. un. comm. eod.* Verum distinguendum est inter decimas, quæ debentur proprie ipsi Ecclesie, & applicantur in sumptus, quos facere ipsa debet in fabricam, alendos cantores, aliosque ministros, comparandas vestes sacras; & inter eas, quæ sunt assignatæ Rectori aliisque Beneficiatis. De illis sit

492 Assert. II. Decimæ, quæ debentur ipsi Ecclesie, & non Parocho,

locari nequeunt, nisi ad breve tempus, quale est triennium juxta *Extrav. Ambitiosa de reb. Eccl. alien.* si agitur de rebus Ecclesie alienandis, vel novennium, sicubi forte illa *Extrav.* non est recepta. Ita cum communiore tradunt *Guttier. l. 1. 99. can. c. 8. n. 14. Barbof. de Offic. Episc. p. 3. alleg. 95. n. 30. & in Extrav. un. de reb. Eccl. alien. n. 4.* Rationem dant; quia inter res Ecclesie alienari prohibitas cit. *Extravagante* expressè numerantur fructus.

Assert. III. Potest Parochus aliusve decimator Ecclesiasticus fructus decimarum ad tempus longum, imò etiam ad vitam suam locare laicis. Ita post *Panorm. Silvest. ac Covarruv. tradunt Less. l. 2. c. 24. n. 70. Molina Jur. l. 1. de Primog. c. 21. n. 24. Molina Th. tr. 2. de Just. disp. 466. n. 6. Quaranta V. Alienatio n. 18. v. 3. Filliuc. tom. 3. tr. 44. c. 2. §. 1. q. 8. Bonacina tr. 2. de alien. rer. Eccl. q. un. pun. 3. n. 24. Barbofa in cit. Extravag. n. 7. Laym. in c. 7. de Prescript. n. 2.* Ratio est: quia tali locatione non læditur Ecclesia, cum res duntaxat suas locet decimator, seque obliget obligatione solum personali ad dandam alteri commoditatem, quam ipse esset habiturus: quæ obligatio cessat, si Beneficio ipse decedit, eò quòd extincto jure dantis extinguitur etiam jus accipientis. *l. lex veſtigialiff. de Pignor.* Ex quo ritè infer-
uter-

uterque Molina cum alijs plurimis, tum tempus, quo decimator jus vendi etiam totam illam commoditatem unico pretio posse ad to-

decimandi habebit.

QUÆSTIO VI.

An laici transferre Decimas in alios pro arbitrio possint.

SUMMARIUM.

494. Laicus decimas injustè detentas nequit sine consensu Episcopi alteri Ecclesie restituere, quam cui debentur.
495. Valida est translatio in aliam Ecclesiam, si accedat consensus Episcopi, & occupata illa fuerint ante Concilium Lateranense.
496. 497. 498. Respondetur ad opposita.
499. Non valet illa translatio, si fuerunt injustè obtenta post dictum Concilium, aut si concessa fuerunt solum ad tempus.
500. Multò minus valet alienatio in laicum.
501. Concessa validè in feudum perpetuum transeunt ad successores etiam laicos.
502. Possuntque cum consensu Episcopi alteri laico infeudari, si præjudicium filiorum absit.
503. 504. Solvuntur objectiones.
505. Decima laicis donata non sunt, sed solum in feudum data.
506. Justè possessa absque consensu Episcopi restitui possunt Ecclesie, cujus antè fuerant.
507. Alteri verò Ecclesie cum consensu Episcopi.
508. Et oppignerari etiam laico.
509. Consuetudine inolitâ laici de illis disponunt sicut de patrimonialibus.

Explicatum hætenus est, quæ ratione decimæ ab Ecclesia in laicos transferri possint: nunc discutendum è contrario est, an laici eas liberè in alios vel laicos vel Clericos alienare possint. Quæ quæstio difficilis est, quòd Jus scriptum & consuetudo inter se pugnant,

nec minus inter se Doctores in Jure explicando & contraria consuetudine tuenda. Ad evitandam confusionem, quam apud non paucos invenies, juxta diversos casus diversas decisiones fieri necesse est.

Affert. I. Laicus decimas inju- 494

stè detentas restituere tenetur illi

Ff 3

Eccle-

Ecclesiæ, cujus sunt, nec absque consensu Episcopi in aliam transferre potest. Assertio certa est, patetque cum ex *l. Id, quod nostrum ff. de R. J. & c. 1 s. h. t.* tum ex ratione naturali, quæ jubet cuique restitui, quod suum est.

495 Assert. II. Si laicus detinens decimas ante Concil. Lateran. injustè obtentas induci nequit, ut eas restituat Ecclesiæ, cui debentur, consentire potest Episcopus, ut dentur alteri Ecclesiæ vel pio loco, valebitque hæc translatio. Ita contra Panor. aliòsque sentiunt Fer. Vasq. *l. 2. contr. c. 89. n. 2. Suar. c. 26. n. 11. & 12. Em. Gonzalez in c. 19. h. t. n. 8. Aug. Barbosa p. 3. de Offic. Episcop. alleg. 121. n. 6. & 7.* (ubi Suarezium malè citat in oppositum) Schambogen *h. t. n. 68.* aliisque communiter. Probatur ex *c. Cum Apostolica 7. de his que fiunt à Pralat.* ubi dicitur, decimas laico antè Lateranense in feudum perpetuum concessas posse auctoritate Episcopi absque consensu Capituli in aliam Ecclesiam transferri. Similia habentur *c. 2. h. t. s. 3.* Esse autem ibi sermonem de decimis injustè & invalidè concessis, ex *cit. c. 7.* aperte desumitur: dicitur enim ibi, quòd monendus est laicus, qui decimam detinet, ut eam restituat Ecclesiæ, ad quam spectat: qui si forte induci nequivit, & eam cum diocesani consensu alteri Ecclesiæ assignaverit, præsertim Religioso Conventui, constabit ipsa donatio

perpetuâ firmitate subnixâ. Ubi imprimis notandum est verbum *detinet*: dicuntur enim decimeri, quæ retinentur injustè, cum *detinere* referatur ad factum, *possidere* ad jus. Præterea dicitur monendus esse laicus, ut eam restituat Ecclesiæ, ad quam spectat. Igitur sermo est de eo, qui injustè detinet, & restituere tenetur: neque enim, qui justè possidet, monendus est, ut restitnat. Denique citat ibi Pontifex S. Hieronymum: at iste expressè dicit, *si fuerint à laico malè detenta.* Loquitur ergo etiam Pontifex de decimis malè detentis.

Dices I. Episcopus spoliare Ecclesiam decimis nequit, ergo non potest concedere, ut quæ debentur uni, applicentur alteri: sicut non potest concedere, ut res furtiva applicetur Ecclesiæ, & domino non restituatur. R. tunc solum id posse concedi ab Episcopo, si laicus induci nequeat, ut eas restituat illi, cui debentur: quia sic evitatur majus malum, cum minus inconveniens sit decimas transferri ab una Ecclesia in aliam, quam à laico injustè retineri. Sicut ergo creditor licentiam dare mihi potest, ut, quod ipsi debeo, largiar pauperibus, vel pio loco; ita Ecclesia universalis, quæ est velut principalis creditor, ad decimas recuperandas, quæ ipsi aliàs omnino perirent, per Episcopos concedere potest, ut alteri Ecclesiæ restituantur, hæcque restitutio valida habeatur.

Dices

497 Dices II. Ad alienationem rerum Ecclesie non sufficit auctoritas Episcopi, sed requiritur insuper consensus Capituli: atqui hic agitur de alienatione decimarum. R. ex *cit. c. 7.* majorem esse veram, si agatur de alienatione proprie dicta; non verò, si solum de revocatione, qualis hic est. Sic enim loquitur textus: *In alienatione consensus Episcopi sine Clericorum consensu non sufficit: in revocatione autem sufficit consensus Episcopi: cum per utrumque utilitati Ecclesie consulatur.*

498 Dices III. Juxta *c. ult. h. t.* non potest laicus decimas injustè obtentas cum consensu Episcopi alteri Ecclesie oppignerare, ergo neque donare potest. R. N. Consequ. quia si tales decimæ oppignerarentur cū consensu Episcopi, censeretur Ecclesia iniquitatem laici injustè eas detinentis approbare; haberet enim laicus jus pignoris: si autem donat, nihil retinet.

499 Assert. III. Episcopus non potest consensum præstare, ut laicus decimas post Lateranense injustè obtentas, restituat alteri Ecclesie, quam cui debentur. Ita Suar. *cit. c. 26. in fine*, Barbof. *cit. alleg. 121. n. 7.* Schambogen *cit. n. 68.* Ratio perspicua est: quia concessio, de qua *n. 495.* facta est solum quoad decimas ante Lateran obtentas, ut patet ex *cit. c. 7.* neque licentia, quæ cedit in præjudicium particularem Ecclesiarum, extendenda est;

præsertim cum nec ratio nec necessitas, ob quam licentia illa data est circa decimas ante Lateran. detentas, procedat de decimis post illud Concilium obtentas: cum enim de decimis ante Lateran. obtentis, constare vix posset, justè an injustè concessæ fuerint, idcirco indistinctè permissum fuit, ut Ecclesie cui-cunque restitui possent; modò consensus Episcopi accederet: quæ ratio, ut palam est, non procedit de decimis posterius concessis. Eandem ob causam dicendum est, non posse cum consensu Episcopi decimas restitui alteri Ecclesie, quam cui debentur, si concessæ laico fuerunt, non in feudum perpetuum, sed solum ad tempus; quia *cit. c. 7. & c. 2. h. t. §. 3.* tantum loquitur de illis, quæ in feudum perpetuum concessæ invalidè fuerunt.

Assert. IV. Multò minùs concedere potest Episcopus, ut laicus decimas invalidè, sive ante sive post Lateran. obtentas, alienare possit in laicum. Conclusio certa est, & ab omnibus recepta: quia *c. 19. h. t.* absolute prohibetur, *ne laici decimam cum animarum suarum periculo detinentes, in alios laicos possint aliquo modo transferre,* & *cit. c. 7. ac c. 2.* hujusmodi translatio cum consensu Episcopi solum conceditur in aliquam Ecclesiam.

Assert. V. Laicus decimas sibi in feudum perpetuum validè concessas transmittit, etiam sine Episcopi

copi consensu, in successores etiam laicos, juxta naturam & qualitatem feudi, ita ut si feudum sit ex pacto & providentia, transmittat solum in liberos; si est hereditarium vel mixtum, transmittat in heredes etiam extraneos. Ratio patet: quia Ecclesia decimas concedere in feudum potest: ergo si concedit etiam pro liberis, vel pro heredibus quibuscunque etiam extraneis, necesse est, eas etiam ad hos vel illos transire. Quod verum est, etsi expressa mentio successorum facta non sit, dummodo decimæ in feudum perpetuum datæ fuerint; neque enim intelligi potest, quomodo feudum possit esse aut dici perpetuum, nisi ratione successionis hereditariæ. Unde quando Panor. *in c. Prohibemus h. t.* Hostiens. Archidiac. Rebuff. aliique multi negant, posse laicum alteri laico, etiam cum consensu Episcopi, donare vel transmittere decimas in feudum sibi concessas, intelligendi solum sunt de feudo invalidè, vel duntaxat ad tempus concesso; vel quod in particulares successores, qui ex testamento vel ab intestato non succedunt, transferri nequeunt: secus enim negarent hoc ipso, decimas in feudum perpetuum concedi laicis posse; hoc autem negare tantis Doctoribus utique in mentem non venit.

502 Assert. VI. Laicus justè possidens decimas, eas alteri laico in feudum dare potest cum consensu

Episcopi, dummodo per hoc juri filiorum non præjudicet. Ita tradunt Gloss. *in c. Prohibemus 19. h. t.* Card. *ibid.* Jo. Andr. *in c. 1. de Prescr. in 6.* Sylv. *V. decima q. 10.* Suar. *cit. c. 26. n. 8.* aliique, quoscitant & sequuntur Barbof. *cit. alleg. 121. n. 8. & 9. & in cit. c. 19. n. 7.* & Fern. Valsq. *cit. c. 89. n. 2.* contra Panorm. ac alios, quos iidem recensent. Ratio nostræ sententiæ, quam Guttier. *l. 1. pract. c. 1 s. n. 6.* veriore ac communior dicit, est: quia dum feudum Ecclesiæ nondum apertum transit ab uno in alium, non conceditur ab Ecclesia de novo, neque est sub ejus utili dominio, sed solum sub diretto, ac idcirco talis translatio auctoritate Episcopi facta non est alienatio, sed solum continuatio alienationis jam antè legitimè factæ: ergo non comprehenditur sub prohibitione Urbani II. & Concilij Lateran. quia hæc solum vult, ut decimæ, quæ sunt penes Ecclesiam, non dentur in feudum laicis, & alienentur, ut diximus supra n. 473. Cæterum præter consensum Episcopi requiri etiam consensum Ecclesiæ, de cujus decimis transferendis agitur, bene asserit Laym. *l. 4. T. b. Mor. tr. 6. c. 6. n. 6.* cum de rebus Ecclesiæ sine ejus consensu disponere nequeat Episcopus, nisi fortè ejus Rector irrationabiliter dissentiat.

Dices I. cum Panor. *l. c. & Lessio 501 l. 2. de Just. c. 39. n. 21.* talis infeudatio cederet in magnum Ecclesiæ præ-

præjudicium, si is, qui decimas transfert, careret liberis: quia feudum, quod tunc reverteretur ad Ecclesiam, manebit apud secundum vasallum, seu subvasallum ejusque descendentes masculos. R. præjudicium hic nullum fieri Ecclesie: quia, quidquid sit de feudis secularibus, feudum certè Ecclesiasticum non manet apud subvasallum mortuo vasallo, qui subinfeudavit, ut observat Pirh. *h. t. n. 147.*

104 Dices II. Episcopus consentiens in infeudationem decimarum, censeretur ipse eas in feudum dare: cum, qui eas accepit à laico, non hujus, sed Ecclesie vasallus efficiatur. Atqui Episcopus eas in feudum dare nequit, ut dixi supra n. 470. R. Episcopo eam duntaxat concessionem esse vetitam, quæ est alienatio; per consensum autem, quem præstat in infeudationem, non alienat, sed solum continuat alienationem jam antè legitimè factam; quod ipsi prohiberetur non est, juxta dicta n. 473. & n. 502.

105 Dices III. C. 19. h. t. absolute prohibetur, ne laici decimam cum animarum suarum periculo detinentes, in alios laicos possint aliquo modo eas transferre. Atqui ordinariè præsumuntur eas cum animæ periculo detinere, ut colligitur ex cit. c. 7. de his, quæ sunt à Pralat. vel quia concessæ ipsis non sunt prudenter & in commodum Ecclesie; vel quia in concessione intervenit aliqua coactio;

vel quia Ecclesie non præstant obsequia, quæ deberent. R. illo c. 19. agi de decimis injustè detentis, ut ibi observant Barbosa ac alij, patètque ex verbis *cum animarum suarum periculo, & verbo detinentes*. Quamvis autem dubitari nequeat, non paucas decimas à laicis injustè retineri, cum olim non infrequens fuerit Advocatorum & Patronorum Ecclesie violentia in ejus bona involantium, præsertim tempore schismatum, & dissidiorum Imperatores inter & SS. Pontifices, ac turbatæ per hæreses utriusque Germaniæ, Galliæ, Hungariæ &c. jure tamen asseri universim non potest, quòd laici cum periculo animæ illas detineant, nec de hoc vel illo in particulari præsumendum est, quamvis servitia & juramentum Ecclesie non præstent: hæc enim etsi vi feudi debeantur, eidem tamen substantialia non sunt, sed solum connaturalia, & consequenter pacto vel gratuita remissione, vel præscriptione tolli possunt. Hinc ex eo, quòd laici illa Ecclesie non præstant, non sequitur, quòd decimæ ipsis non in feudum concessæ, sed simpliciter & absolute donatæ fuerint, ac ipsi propterea liberè de ijs disponere, & in quoscunque transferre possint, nullumque ampliùs jus in illis Ecclesie supersit: nullibi enim legitur, ejusmodi donationes ab Ecclesia factas esse, sed loquuntur Jura solum de infeudatione. Neque etiam

G g hodie

hodie decimatores vel Ecclesiastici vel laici ab omni onere immunes sunt, cum teneantur ad reparandas Ecclesias aliasque ejus necessitates sublevandas concurrere, si ipsæ sufficientes ad id redditus non habeant, ut patet ex Trident. *sess. 21. c. 7. de Refor.* traditque ibi Barbosa cum communi DD. Unde consequens est 1. quod bene observat Leurenus *p. 1. Fori Benef. q. 475. n. 3.* cum Engel ac alijs, jus directum in decimis semper salvum manere Ecclesie, hasque per præscriptionem nunquam transire in allodium, eò quòd juris directi incapax sit laicus. Consequens est 2. quòd laicus decimator neque remittere possit decimas ijs, qui solvere tenentur, in perpetuum & ultra tempus, quo jus penes ipsum & familiam suam permanfurum est: quia tali remissione præjudicaret juri directo, quod manet penes Ecclesiam, & cum quo consolidatur jus utile, si familia decimatoris est extincta.

506 Assert. VII. Laicus decimas justè acceptas, etiam in feudum perpetuum, restituere seu redonare potest Ecclesie, ad quam spectabant, etiam absque Episcopi consensu. Ita omnes. Patet ex *cit. c. 7. de his, qua sunt à Pralat.*

507 Assert. VIII. Potest laicus decimas, accedente consensu Episcopi ordinarij, donare alteri cuiquam loco sacro. Patet à fortiori ex *ditis n. 495.* Si enim cum illo con-

sensu decimas etiam injustè detentatas transferre potest in aliam Ecclesiam, quàm cui debentur, poterit à fortiori transferre justè possessas. Esse tamen hinc necessarium consensum Episcopi, ex eo patet, quòd Ecclesia, quæ eas in feudum concessit, per hujusmodi translationem in perpetuum amittit spem illas recuperandi, & idcirco translatio est quædam alienatio, quam constat fieri non posse absque consensu Episcopi. Necessarium tamen non esse consensum Capituli, aut tractatum, tradunt cum Azor Lessius *l. c. n. 20.* Palao *p. n. q. n. 6.* Leuren *l. c. n. 2.* & diximus *cit. n. 495.*

Assert. IX. Laicus justè possidens decimas oppignerare eas etiam laico potest. Ita cum Innoc. Panor. ac alijs Pirhing *h. t. n. 123.* Leuren *l. c. n. 4.* oppignerat enim solum id, quod ipse possidet; hoc autem solum est temporale; neque talis oppignatio ullibi prohibita est. Neque obstat *c. ult. h. t.* ubi dicitur: *interdicimus universis personis Ecclesiasticis, ut decimas detentas à laicis ad alienas Ecclesias pertinentes, in pignus accipiant ab iisdem laicis non presumant.* Nam vel loquitur de decimis injustè detentis, cum res, quæ in bonis nostris non sunt, in pignus dare non possumus. *l. filios C. que res pign. oblig. non poss.* Unde sic detentæ ne quidem Ecclesie, multò minus laico, oppignerari possunt etiam cum consen-

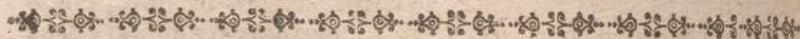
consensu Episcopi, utpote qui per suum consensum iniquitatem detentoris approbare videretur. Vel, si loquitur de decimis justè possessis, sensus est, eas sine consensu Episcopi dari in pignus non posse: si enim cum hujus consensu Ecclesiæ vel laico donari possunt, poterunt à fortiori, utpote quod minus est, oppignerari.

109 Assert. X. Consuetudo in plurimis locis obtinuit, ut laici de decimis justo titulo possessis liberè disponant, sicut de bonis patrimonialibus, non tantùm in feudum dando, sed etiam donando, vendendo, permutando, dando in dotem, & emphyteusin, dividendo inter hæredes &c. De Hispaniæ consuetudine testantur Ferd. Vasq. *l. c. n. 2.* Guttierrez *cit. q. 15. n. 7.* & Barbof. *in c. 19. h. t.* de Gallia Chafsan. *in consuet. Burgund. rubr. 1. §. 6. n. 36.* de Belgio & Gallia Bernvan Espen *Jur. Eccl. p. 2. tit. 33. c. 4. n. 38.* de Germania quoad plurimas decimas Pirhing. *h. t. n. 147.* & Zasius *in Epitome Feudorum p. 3. n. 26.* ubi postquam dixerat, indubitatum esse, quòd laicus decimas, quas possidet, alteri laico infeudare non possit, addit hoc malè servari in nostra Germania, dum Principes laicis decimas infeudare soleant; seque refert ad Canonistas, an fortasse usus vetustus illos excuset. Qui hanc consuetudinem non damnant, ajunt cum Fern. Valquio, Gilken, & Christinæo, eam

damnari ac rejici non posse, quia plurimæ animæ damnentur, & innumeri contractus evertantur. Addunt, postquam semel licitè in in laicos alienatæ fuerunt, factas esse de ipsorum patrimonio, & ut profana bona cenferi debere, juxta *l. 36. §. quindecim. ff. de legat. 3.* Verùm hoc ad summum procedit de decimis absolutè donatis; non verò de concessis in feudum: has enim absque consensu Ecclesiæ in feudum dari, & alienari non posse, veritas est, ut loquitur Mart. Laudensis *l. 1. de Feud. tit. 18. n. 7.* cum Jure communi Feudorum vasallus res in feudum concessas sine consensu domini alienare nequeat; fuisse autem decimas laicis solùm in feudum concessas, non verò simpliciter donatas, & pleno jure in ipsos translatas, constat ex dictis *n. 505.* Addunt ulterius, consuetudinem & possessionem immemorialem habere vim præsumpti privilegij vel alterius legitimæ concessionis factæ, hancque legitimæ tituli præsumptionem esse sufficientem probationem, etiamsi is nunc exhiberi & probari non possit. Verùm possessio immemorialis solùm facit præsumptionem legitimæ concessionis in feudum: cum nullibi legatur, decimas absolutè donatas & pleno jure in laicos ab Ecclesiâ translatas fuisse, sed tantùm quòd in feudum datæ fuerint. Addi complura alia possent, præsertim ex Bulla Coenæ Domini

& Bullâ Urbani VIII. quæ incipit
Romanus Pontifex editâ a. 1641.
 5. *Fun.* sed torrens consuetudinis
 obstat, valétque hîc maximè illud

*Eccli. c. 4. v. 32. Noli resistere con-
 tra faciem potentis, nec coneris
 contractum suum.*

PARS IV.

De Materia & Forma Decimarum.

CAPUT I.

De Materia Decimarum.

QUÆSTIO I.

Quibus ex rebus solvenda sint Decima.

SUMMARIUM.

§10. Ratio exigendi decimas tam
personales quam prædiales.	§15. Non debentur his ex eadem
re; bene tamen occasione eju-
dem rei.
§11. Debentur ex omnibus fructi-
bus & proventibus rerum mo-
bilium & immobilium.	§16. Debentur etiam ex novalli-
bus.
§12. Proventus molendinorum,
& fodinarum, merces locata-
rum adium, furnorum &c. com-
putantur inter prædiales.	§17. Toties solvenda sunt, quoties
res fructificat.
§13. Decima ex apibus sunt de ce-
ra & melle.	§18. Personales ex omnibus lucris
justè partis.
§14. Solvenda sunt etiam de re-
bus minutis.	§19. Enarrantur species lucrorum.
	§20. Consuetudo ferè sustulit per-
sonales.

Duplex